

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Naše velike naloge

Neprecenljive vrednosti je za delavca njegova strokovna organizacija. Gorje delavcu, ako bi ne imel svoje lastne svobodne strokovne organizacije. Prav nikjer bi ne mogel uveljavljati samega sebe, svoje skupnosti. Prepuščen bi bil vsem drugim činiteljem, pri katerih bi zastoj trkal na vrata in čakal miloščine. V svoji strokovni organizaciji, ki je v svobodnem udejstvovanju neodvisna od vsakogar, pa lahko ustvari lepo tovariško skupnost in moč, v kateri vsi kot en moč zahtevajo svojo pravico prav povsod. Zato pa je strokovna organizacija v družabnem življenju činitelj, ki nekaj pomeni. Ona je danes pravi odraz delavske volje, njegovega hotenja in je prava delavska predstavica. To pa seveda le tista delavska organizacija, ki je v resnici delavska.

V današnjih tako zvanih kapitalističnih časih je taka svobodna delavska organizacija največji pobornik za uveljavljanje pravice v družabnem življenju. Kjer ni kaj v redu in se krši zakon, povsod nastopi organizacija učinkovito in brez ozira na desno in levo zahteva pravico. Geslo svobodne delavske strokovne organizacije je samo pravica.

Kako pa je v današnjih časih za ljudi težka beseda pravica. Miloščina, s katero si današnji svet rad tolaži svojo vest, je le nekaka kompromisna formula med človekovo vestjo in dejanskimi vsakodnevnimi kapitalističnimi spekulacijami. Vse leto lahko skrbi za čim večji dobiček v svoji industriji, da le enkrat da mal odstotek stran kot miloščino, pa že misli človek, da je zadostil svoji notranjosti in morda tudi svojim odnosom do Boga. Toda pravico, ki jo delavstvo zahteva vsak dan, pa imajo za nekaj neznanskega.

Ne gre za miloščino za stare betežne ljudi, ali pa za osirotele družine, ki so nujno odvisni tudi od dobrih del, ampak za ljudi, ki so zdravi in močni. Ti ljudje hočejo delati in imajo pravico do dela, gre za ljudi, ki delajo od zore do mraka, pa za svoje delo ne dobe poštenega zaslužka. Za take je odtrgovanje in prikrajševanje pravice vnebovpijoč greh in miloščina za te ljudi je le hinavščina tako v očeh Boga kot ljudi.

In za to pravico gre predvsem. V tem vprašanju pa je svobodna delavska organizacija neljub klic večne Pravice, je klic vesti vsakomur, ki hoče ribariti v kalnem. Zato pa so svobodne strokovne organizacije žgoč trn v peti današnjega človeka, delavstvu samemu pa edini klicar iz kapitalistične sužnjosti k višjim vzorom.

Ni čudno, da naleti poštena delavska organizacija v svojem delu na silne težkoče in ovire. Ali se kaj čudimo, da vsak fašizem, kjer se pojavi, najprvo streže po življenju svobodnim delavskim organizacijam in prvo njegovo delo je, da ukine svobodne organizacije in napravi enotno pod svojim lastnim vodstvom.

Svoboden klic po pravici je sicer v takem primeru zaduščen, toda v notranjosti posameznika še vedno živi in spravlja v neprestan strah vse prizadete kroge. Kajti klic po pravici ni le domislica par ljudi, ali pa po današnje rečeno par demagogov. To je klic človeškega dostojanstva, ki je lahko v srečo in blagoslov človeštva, če se svobodno izživlja v duhu Ustvaritelja človeka. Je pa lahko tudi v strahovito nesrečo in pogin človeštva, če zatiran in nesvoboden išče pravice v mržnji in sovražstvu do vsega, kar ga je zatiralo.

Nova doba v Evropi

Po zadnjih zunanjepolitičnih dogodkih se je ravnotežje v Evropi brez dvoma podrla in čudimo se le Angliji, da je pristala na tako politično igro, saj dobro vemo, da je vedno za vsako ceno skušala ohraniti vsaj v Evropi, če že ne v svetu, politično ravnotežje. Zgodovina Anglije in njenih političnih prizadevanj, ki so bila pogosto kaj nenaavadna, nam to jasno dokazuje. Pa tudi Francija je ubrala čisto novo pot in bližnja pridonost nam znabiti še bolj zgovorno dokaže, da se bo vendarle uresničil stari Mussolinijev načrt, ki predlaga pakt štirih velesil, Anglije, Italije, Nemčije in Francije, ki bi odločale o usodi Evrope in ki bi tudi v politiki vsega sveta in njegovega dogajanja brez dvoma mnogo pomenile. Največjo evropsko velesilo — Rusijo — nameravata Italija in Nemčija, ki sta po češko-slovaški krizi prevzeli politično vodstvo v Evropi, izriniti na vsak način iz evropske politike, in Francija in Anglija — vse se tako zdi — sta pripravljeni pristati na tak ali vsaj podoben političen naklep.

Mirno moremo ugotoviti, da je slovanski element čisto namerno izrinjen

iz evropskega političnega udejstvovanja in ga smatrajo velesile, ki ustvarjajo počasi svoj čisto nov blok, ki smo ga pa vendar že mogli v obrisih in idejah srečati v Stessi (pri pogajanjih v Stessi pred 3 leti je Mussolini prvič predlagal direktorij štirih velesil, ur.), za manj važnega in podrejenega.

Vsekakor so se slovanske države sedaj znašle na popolnoma drugačni politični liniji, kakor so bile še pred nekaj tedni. V političnih dogodkih od Berchtesgadena (ko je bil Chamberlain prvič pri Hitlerju, ur.) sem, je bilo mogoče čutiti prikrito ost proti Slovstvu, kar je potrdil tudi zadnji Litvinovljev obisk v Parizu, ko ni stopil prav nič več v stike z uradnimi pariškimi krogi.

„Delavsko pravico“ v vsako delavsko družino!

„JSZ bo razpuščena“

Od časa do časa razširja neki krog v Ljubljani govorico, da bo JSZ razpuščena. To govorico določeni trabanti razširjajo tudi po deželi in hočejo zbuditi videz, da ni nekaj v redu v JSZ, da so v njej nekaka protizakonika dejanja. Ta videz hočejo podpreti tudi z namigavanji na oblast.

Tudi sedaj se je razširila taka govorica. Začuden smo brali poročila naših zaupnikov in se vpraševali, zakaj neki je dobro tako govoričanje? Prišli smo do zaključka, da hoče neka klika izvajati na JSZ-o pritisk, samo to še ni jasno, v kakšnem smislu.

Da bodo naši tovariši na jasnem — samo za te pišemo —, naj se zavedajo tega: JSZ je strogo strokovna in strogo legalna organizacija. Zaradi tega je vedno strogo na to pazila, da je ostala kot taka daleč proč od strankarske politike in vseh

podobnih akcij, ki bi mogle vplivati na njeno strokovno smer ali na njeno neodvisnost in svobodo. Tako je vedno in bo nastopala in privzajala svojemu članstvu smisel in čut za veliko poslanstvo, katerega ima poštena delavska strokovna organizacija.

Prav iz tega razloga ni nikoli in tudi ne bo predpisovala svojemu članstvu, če in kako naj se udejuje v javnem življenju. Vemo, da ima vsak delavec, tudi pripadnik in člen JSZ, pravico do takega udejstvovanja. Toda smer in način tega udejstvovanja si sme vsak sam določiti po svojem lastnem preudarku in prepričanju. V tem pogledu JSZ ni in ne bo nikoli posegala in dajala kake smernice ali celo ukaze.

Vendar eno zahtevo ima v tem pogledu do svojega članstva. To je pa tudi edina zahteva: Noben član JSZ, če še hoče ostati njen član, se ne

Zato pa so samo svobodne delavske organizacije v današnjem času edino poročstvo mirnega razvoja iz grozečih viharnih pretresov družabnega reda k miru, pravici in ljubezni. V veliki zmoti so voditelji današnjih meščanskih političnih strank, če mislijo, da bodo z borbo proti svobodnim delavskim organizacijam pripomogli k rešitvi socialnega vprašanja. Kajti breme, ki je poprej ležalo na prostovoljnih in idealnih borceh za pravico v okviru zakona, bo zanje pretežko in jih bo same strlo. Motijo se ti voditelji, če mislijo, da bodo z ustanavljanjem lastnih strankarskih delavskih organizacij, istočasno ko rešujejo vprašanje svoje lastne stranke, rešili z njimi tudi delavsko vprašanje. Idealizem v svobodnih delavskih

organizacijah s svojim delom ubijajo, toda v svojih lastnih vrstah ga ne morejo priklicati k življenju. Idealizem s potrebnimi žrtvami je mogoče le tam, kjer se človek svobodno kreta in tudi ve, da njegov trud za dosego velikega cilja ni zastoj. In če naš krščansko soc. delavec v svobodni delavski organizaciji dela po svoji vesti in s tem služi svojemu notranjemu klicu, ne more istočasno služiti dvema gospodoma.

Zavedamo se v polni meri važnosti današnjega časa. V tem velikem času hočemo ostati dosledni borci za pravico delovnih slojev. Zato pa bomo zaradi odgovornosti pred bodočnostjo branili do skrajnosti svobodo delavskega gibanja in naše Jugoslovanske strokovne zveze.

sme javno udejestovati tako, da bi bilo proti ugledu JSZ in proti skupnim delavskim koristim.

Torej, tovariši, mirni ostanite in se ne dajte begati! Govorice o razpustu JSZ imajo edino namen, da bi delavstvo begale in nazadnje tudi zbudjale nerazpoloženje nasproti oblasti.

Zavedajte se, da se JSZ takih govoric prav nič ne boji. Je zavedna delavska strokovna organizacija in taka bo tudi ostala.

Oblast pa prosimo, da naj nastopi proti razširjevalcem takih govoric, ker imajo dvojni efekt. To poudarjamo ponovno, da zbudjajo nerazpoloženje nasproti oblasti in da delajo med delavstvom nemir.

Socialni vestnik

Nov zakon o nameščencih

1. novembra 1938 bo stopil na Danskem v veljavo nov zakon o nameščencih. S tem zakonom je urejeno službeno razmerje nameščencev v zasebnih podjetjih. Pod ta zakon spadajo tudi trgovski nameščenci. Urejen je tudi odpovedni rok, odškodnina ob priliki odpusta, plača ob boleznih, odškodnina svojem umrlega nameščenca, pravica združevanja.

Odpovedni rok znaša v prvem letu en mesec, po prvem letu je pa odpoved četrtletna. Po treh letih se odpoved zviša za en mesec, najdaljši odpovedni rok je 6 mesecev. Ta odpovedni rok velja za službodajalca. Odpovedni rok za službojemalca znaša največ en mesec. Pri nas je odpovedni rok za obe strani enak.

Odškodnina. Če je bil nameščenec odpuščjen brez pravičnega odpovednega roka ali če ni bil na podlagi službene pogodbe pripuščjen v službo, ima pravico do dškodnine najmanj za dobo rednega odpovednega roka.

Prosti čas za iskanje nove službe. Nameščenec, kateremu je bila odpovedana služba v zakonitem odpovednem roku ali če nameščenec sam odpove, ima pravico do primernega prostega časa, da si more poiskati novo službo.

Plača za časa boleznih. Nameščenec ima ob priliki obolenja pravico do svoje redne plače, če ni obolenja zakrivil sam ali pa če ni zamočkal boleznih, ko je sklepal službeno pogodbo.

Posmrtnina. Če umre nameščenec in če je bil uslužben v istem podjetju, imajo vdove in otroki izpod 18. leta pravico do nadaljnjega plačevanja njegove plače za dobo treh mesecev. To pravico imajo tudi izpod 18 let stari otroci nameščenca.

Ponudba ali iskanje službe s pomočjo inseriranja. Če se nudi ali išče nameščenje po inseratu, smejo časopisi priobčiti le take oglase, ki obsega natančen opis načina dela, predizobrazbo, izvežbanost ponudnika in najnižjo plačo. Izjema je le v tem primeru, če je naslov podjetja natančno naveden.

Zaveden delavec vlaga denar pri Prvi delavski hranilnici in posojilnici. Svoji k svojim.

Strokovna poročila —

Pred meznim gibanjem tekstilnega delavstva

Že od meseca junija dokazuje JSZ v svojem glasilu z raznimi članki, zakaj je predlagala odpoved obstoječe kolektivne pogodbe. V tem pogledu je tudi storila vse potrebno, da se njena zahteva uresniči. Gotovo se delavstvo vprašuje, kako to, da do odpovedi kolektivne pogodbe ne pride. Delavstvo morda tudi misli, da je JSZ svoj predlog umaknila in da je samo za revizijo pogodbe. To pa ni res. Pod okoliščinami, ki pri nas v delavskem gibanju obstojajo, je bila JSZ pri svojem predlogu osamljena. Sama pogodbe ne more odpovedati, ker ima po členu 12. točka 2. obstoječe pogodbe zvezane roke.

Vsak strokovničar ve, da je bila JSZ prva, ki je vedno poudarjala skupnost delavskih sil povsod, kjer gre za življenjske koristi delavstva. Tako je bilo tudi pri meznim gibanju tekstilnega delavstva v letu 1936. To mezdno gibanje se ni vršilo po zamisli JSZ-e, še manj pa v korist delavstva. Kdo je to zakrivil, ve delavstvo samo, zato mi o tem ne bomo razpravljali. Tako pa je JSZ bila primorana, da je del te polomije, ki so jo zakrivil nekateri ljudje, prevzela na svoja ramena. Vse to so pa izrabljali ljudje, ki jim ni prav nič pri sreju delavsko strokovno gibanje, po svojih meščanskih listih.

JSZ je zadnji dve leti opazovala, kako se na račun delavskega izmogočavanja po tovarnah blati delavsko strokovno gibanje. Temu je treba napraviti konec. Čeprav je »Zvezi delodajalcev« tekstilne stroke predlagala le revizija obstoječe pogodbe, bo JSZ vztrajala pri odpovedi pogodbe. To de-

la JSZ iz popolnega prepričanja, da delavstvo s to pogodbo ni zadovoljno in da ravno zaradi te pogodbe stoji po večini izven strokovnih organizacij. Zaradi tega naj gredo tisti, ki niso za odpoved pogodbe, med delavstvo, kjer bodo prav hitro spoznali, kaj delavstvo želi. Pereča socialna vprašanja je nemogoče spoznati v uradih za pisalnimi mizami. Delavstvo nobenemu gibanju na ukaz ne bo sledilo. Tudi ne drži izgovor, da se pogodba ne more odpovedati, ker delavstvo v morebitnem meznim gibanju ne bo sodelovalo. Tudi zasliševanje delavskih zaupnikov ni

odločilno za izvršitev kakršnih koli sklepov.

Iz vsega tega se vidi, da zaradi pre-malega stika z delavstvom delavsko gibanje peša. Zato tudi ni prišlo do odpovedi pogodbe ter je JSZ s svojim sklepom ostala osamljena. Se tisti, ki danes na vse grlo vpijejo po meščanskih časopisih, da so edini pravi zastopniki slovenskega delavskega gibanja, si niso upali ziniti niti besede o odpovedi.

Zavedno strokovno organizirano delavstvo JSZ-e bo kljub temu vztrajalo pri odpovedi pogodbe, zavedajoč se, da s tem ne izgubi popolnoma nič. S tem smo tudi vse povedali tistim, ki niso za odpoved pogodbe in ki rešujejo pereča delavska vprašanja za zeleno mizo. Trdno pa smo prepričani, da bo do odpovedi pogodbe prišlo in da bomo šli v mezdno gibanje za uveljavljanje pogodbe, ki bo v resnici zaščitila 16.000 tekstilnih delavcev v Sloveniji.

Tekstilni delavec.

Z združništvom se bomo mogli delavci osamosvojiti. Zato pristopajmo k našim zadrugam, posebno k Prvi delavski hranilnici in Delavski tiskarni.

To ni v korist podjetja

V podjetju Henrika Falterja v Jurklostru in Grečnici, so dosegli delavci pred nekaj meseci ponovno zvišanje plač. S tem poviškom podjetje ni bilo posebno prizadeto, saj so se delavci s tem povišanjem šele približali plačam, ki jih imajo delavci drugje po tovrstnih podjetjih. Res je, da te plače prese-gajo banovo uredbo o minimalnih mezdah, toda plača po isti, dva dinarja na uro ni nobena plača, temveč be-raška miloščina, od katere delavec ne more ne živeti ne umreti.

Ker so podjetja lesne stroke, ki imajo obrate v najemu, kupijo ves les, pa še delavce primerno plačajo, je umevno, da tudi tisto podjetje, ki ima lastne obratne prostore in lastne gozdove, plača zaposlene delavce vsaj približno enako; s tega vidika je delavska delegacija pri pogajanjih z g. Falterjem vztrajala na zvišanju plač; kljub temu, da lesni trg dejansko ni kazal ugodne konjunkturo.

Lastnik podjetja poseduje 1.454 hektarov gozdov in mu je ob agrarni reformi država pustila toliko množino zato, da ima zaposleno delavstvo. Tudi delavci so se zavzeli, da mu je ostalo čimveč gozdov. Umevno je tedaj, da bi podjetje ne smelo zaradi tega zaposlene delavce gledati samo z dobičarskega vidika, temveč bi moralo upoštevati tudi dolžnost, da so delavci zaposleni tudi tedaj, če trenutna izdelava določenih predmetov krije samo režijske stroške.

Očividno se podjetje ne drži tega, ker se je število zaposlenih delavcev zelo znižalo. Tudi od sedanjega staleža jih je že več na dopustu, oz. delajo v izmenah. Krivo pa ni temu to, da podjetje nima naročil, saj je podjetje predmete, ki bi jih lahko delalo v Jurklostru, naročilo v neki drugi tovarni. Pa ne samo to, delavcem se je začel vsiljevati akord, ki pa ni urejen tako, da bi delavec tudi akordnemu delu odgovarjajoče zaslužil, temveč se je pri delu, tako pri akordnemu kot šihntnemu, pričelo tudi priganjstvo, kljub temu, da delavci praznujejo.

Življenje gre v tisto smer, da države že posegajo v gospodarstvo in podjetja niso več sama sebi namen, temveč morajo upoštevati tudi delavce. Nekatere države gredo še dalje ter podjetnikom gotovih narodnosti onemogočajo gospodarsko delovanje in posedanje premoženja. Podjetniki, ki razumejo čas in upoštevajo delavca, smejo pričakovati njegove pomoči, ko bodo v stiski. Tam pa, kjer je dobiček več kot pa delavec, ki mora vsak dan skrbeti za hrano sebi in družini, bodo delavci stisko podjetnika gledali ob strani in se ravnali po reku: »Zvestoba za zvestobo!«

Eno dopoldne na obrtnem sodišču

Na obrtno sodišče v Ljubljani se zatekajo po pravico največ stavbni delavci. Razprave, ki jih vodi sodnik z dvema prisodnikoma, enega iz vrst delodajalcev, drugega iz vrst delojemalcev, so včasih zelo zanimive. Pred vsem kažejo veliko nepoznavanje obstoječe socialne zakonodaje, pa naj bo to od strani delavcev ali delodajalcev.

Delavec nekega večjega stavbnega podjetja v Ljubljani je iskal zadoščenja zato, ker ga je podjetje odpustilo brez odpovednega roka, češ, da je v dopoldanskem času na stavbi zaspal. Zastopnik podjetja je pripeljal prič, delavca, ki je pod prisego izpovedal, da je obtoženec spal, in sicer ga je dobil spečega okrog pol 12; spal je še do 12, ko so ga poklicali h kosilu. Delavec, ki je to pričal, je pri podjetju še vedno zaposlen.

Delavec, ki je tožil, pa je zopet pripeljal s seboj prič, ki pa ni več pri podjetju zaposlena, ki je prav tako pod prisego izpovedala, da delavec tisto dopoldne ni spal, da sta vse dopoldne delala ter preložila 15 knb. metrov desk iz enega nadstropja v drugega.

Sodnik je po posvetu razsodil, da če bi tudi delavec v resnici kaj malega zadremal, to ni razlog za odpust, še celo pa ne za takojšen odpust po obrtnem zakonu, pač pa bi ga podjetje moralo najprej posvariti oz. kaj malega kaznovati. Delavcu je sodišče priznalo

Družinska doklada pri novih brezposelnih podporah

V zadnji številki »Delavske pravice« smo pisali o brezposelnih podporah sezonskih delavcev. Ugotovili smo, da sezonski delavci po sedanji uredbi sploh ne bodo prišli do podpor. Prispevali bodo kot ostali delavci za brezposelno zavarovanje, toda od tega ne bodo nikoli nič imeli. Poglejmo še nekoliko krivico, ki jo je ta uredba prizadejala delavcem z nizkim zaslužkom in tistim, ki imajo po več otrok.

Prejšnja uredba o brezposelnih podporah je bila izdana, ko je bil minister za socialno politiko dr. Gosar. Videlo se je, da tisti, ki jo je izdal, pozna socialno vprašanje. Bila je s tega vidika zelo dobra in socialna, ker je brez ozira na to, ali je bil delavec v 1. ali v 12.

meznem razredu, določala enako višino podpore. Merila je želodec, ker se je tisti, ki je uredbo delal, zavedal, da za čas brezposelnosti še težje za dinar na stran tisti delavec, ki ima nizko plačo. Sedanja uredba meri podporo na kapitalistični način: kdor plača večji prispevek, dobi več. Prej sta dobivala delavca v 8. in 12. razredu polno družinsko doklado, in sicer tedensko po 168 din. sedaj dobi v 8. razredu z najvišjo družinsko doklado 70, v 12. razredu pa 150 din.

Prejšnja uredba je dajala družinsko doklado za vsakega otroka in tudi za ženo. Doklada je znašala pri družini s petimi otroci tedensko 108 din, sedanja družinska doklada znaša pri istem številu otrok do 9. razreda tedensko 10 dinarjev, od 9. do 11. razreda 20 din in v 12. razredu 30 din. Družinsko doklado pa dobi po sedanji uredbi tisti delavec, ki ima enega otroka, žena pa ne pride v poštev za družinsko doklado — kljub temu, da mora v primeru mo-žev brezposelnosti tudi ona živeti. Pri družinski dokladi pa ni nič upoštevano število otrok, doklada je enako visoka za družino z enim ali pa z desetimi otroki.

Ne vemo, v čem je obstojala potreba, da se s socialnega vidika tako poslabša uredba o brezposelnih podporah. Kakšen je občutek brezposelnega družinskega očeta in brezposelnega sezonskega, ko vidi, da se mu je še tisto dobro vzelo, kar je imel v naši socialni zakonodaji.

Denar, ki ga je prejemal kot brezposelno podporo, je bil izključno delavski denar in če je slučajno kakšno zimo dobil večjo podporo kakor so znašali njegovi prispevki za borzo, je šlo to iz tistega denarja, ki ga za borzo plačuje njegov srečnejši tovariš, ki je stalno zaposlen in mu brezposelne podpore ni treba iskati. Borzam tudi ni grozil polom, saj beremo, da imajo posamezne borze lepe milijone naložene v posojilih. Nadalje so z novo uredbo prispevki delavcev za borzo še enkratno zvišani in je tako popolnoma nemogoče, da bi obstojala nevarnost s te strani.

Delavec danes bere in ve, kako se pomaga z milijonskimi prispevki drugim stanovom. Zaradi prenizke cene pšenice dobijo veleposestniki letno po nekaj sto milijonov, in to državnega denarja. Delavcu, najbednejšemu med državljanji — pa niti njegovega denarja ne privoščijo. Uredba se mora brez-pogojno izpremeniti, ker delavec ne sme še tistih drobtinic, ki mu jih je pri nas socialna zakonodaja dajala, izgubiti.

O ostalih stvareh nove uredbe bomo pisali še v naslednjih številkah »Delavske pravice«.

Delavska tiskarna

Naše združnike opominjamo, da plačajo deleže. Te dni smo nekaterim poslali opomine, ki naj jih upoštevajo. Vsak združnik naj pridobi še po enega novega uda, da bo stavba čimprej postavljena.

Zaupniki! Pokažite zanimanje s tem, da boste pridno pobirali deleže in jih nakazovali zadrugi. Zavedajte se, da je od vas odvisen uspeh ali neuspeh. Na delo!

Za tiste združnike, ki imajo deleže v celoti plačane, bomo poslali izkaznice, ki bodo veljale tudi kot legitimacije. To naj velja tudi kot odgovor tistim, ki so naš vpraševali, kako je s članstvom in plačanimi deleži.

Odbor.

Lep uspeh delavstva v Vevčah

Kakor nas letos tarejo udarci, ko zaradi pomanjkanja naročil zelo neredno in precej manj zaslužimo, smo pa vendar veseli ob uspehu, ki je bil dosežen za del delavstva, ki je imelo najnižjo urno plačo. V 12. kategoriji kolektivne pogodbe se nahaja 37 moških delavcev, ki so imeli do sedaj urno plačo 3,95 din, od 1. oktobra dalje pa jim je podjetje na naše pismeno posredovanje priznalo mezdo 4,15 din na uro. Naša želja je bila, da bi se ta kategorija sploh odpravila, pa v tem nismo uspeli. Tako imamo sedaj dve kategoriji z mezdo 4,15 din. Po našem računu zneso to za vsakega delavca 40 din na mesec.

Ni velik ta uspeh. Če pa upoštevamo, da so dobili nekaj najslabše plačani moški delavci, je pa to lepo. Zanje po-

meni to 5%no povišanje. Drugo je pa to, da je ta pridobitev plod marljivega dela organizacij in obratnih zaupnikov. Doseglo se je tudi, da dobi zopet vsak delavec nekaj papirja enkrat na leto, in sicer ga bo odslej dobil vsak delavec in delavka brez posebne prošnje, kot je bilo to prej v navadi. Kdor bo hotel nabaviti premog za zimo, ga tudi dobi pri podjetju po nabavni ceni. Priznamo, da je tudi podjetje pokazalo enkrat dobro voljo. Želimo, da bi bilo tudi v prihodnje delavstvo s te strani bolj upoštevano.

Le organizirano delavstvo je sposobno voditi svojo borbo za boljše in pravične delovne pogoje v mejah, ki imajo za cilj boljši družbeni red.

Seja strokovne zveze papirničarjev

V nedeljo 2. oktobra smo se sestali papirničarji iz Vevč, Količevega in Goričan v prostorih strokovne skupine na Količevem. Centralo je zastopal tovariš Lombardo, sejo pa je vodil predsednik zveze tov. Pangeršič iz Vevč.

Razpravljali smo o položaju papirniškega delavstva, ki je takle: V Vevčah se po ustanovitvi kartela zelo neredno dela. Stroji stoji skoraj polovico delovnih dni, delavstvo pa izgublja na zaslužku. Podjetje je izgubilo v kartelu precejšnji kvantum ovojnega papirja, ki ga izdelujejo sedaj druge kartelirane tovarne in so bolj zaposlene, pridobilo pa je visok kvantum tiskovnega papirja, za katerega pa ni naročil. Vzrok temu je konkurenca iz zamejstva, ki nam škoduje posebno zaradi nizkih carin in dumpinga. Kdaj bo

konec teh zastojev, se še ne ve. Zadanje tri tedne se je obratovalo nekaj več, tekoči teden pa delo sploh počiva. — V Goričanah je delavstvo praznovalo cel mesec avgust, sedaj pa zopet polno obratuje. Tovarna Bonač na Količevem pa ni v kartelu in dela vse leto v polnem obratu. Naročil ima dovolj, celo mnogo več, kot prejšnja leta. Delavstvo je s pomočjo organizacije stopilo v mezdno gibanje za zvišanje mezd in sklenitev kolektivne pogodbe. Opira se na dvig proizvodnje in cen življenjskih potrebščin. Gibanje se je med tem že končalo z delnim uspehom. Položaj v drugih tovarnah je ostal nespremenjen. Sprejeti so bili sklepi za izboljšanje položaja papirničarjev in tesnega sodelovanja vseh papirničarjev po njihovih strokovnih organizacijah.

Nove socialne uredbe

V »Uradnem listu« je bil 17. septembra objavljen novi pravilnik za opravljanje zdravniške službe pri bratovskih skladnicah.

V pravilniku je nekaj zelo važnih sprememb posebno glede prejemkov in doklad skladničnih zdravnikov.

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je ta pravilnik izdala v brošurici, ki stane 2,50 din.

Krajevne skupine rudarjev in kovinarjev naj si za svoje poslovanje ta pravilnik nabavijo. Dobe ga lahko tudi pri krajevnih bratovskih skladnicah.

V »Službenih novinah« je bila dne 11. septembra tega leta objavljena uredba o splošnih policijsko rudarskih predpi-

sih, kateri bodo stopili v veljavo 1. januarja 1939. Čim bodo objavljeni v »Sl. listu« kr. banske uprave dravske banovine, bomo o stvari kaj več napisali.

V reviji »Misel in delo« je dr. Maks Obersnel, gen. tajnik KID na Jesenicah, napisal daljšo in zelo zanimivo razpravo pod naslovom »Razvoj našega rudarskega zavarovanja«. Ta razprava je izšla v ponatisu kot posebna knjiga. Dobi se za ceno 10 din pri krajevni bratovski skladnici na Jesenicah. Za vse, ki imajo opravka z zavarovanjem pri naših bratovskih skladnicah, bo ta knjiga zelo važna in neobhodno potrebna. Krajevnim skupinam rudarjev in kovinarjem priporočamo, da si knjigo čimprej nabavijo.

Do naših krajev

Ormož

Članski sestanek Strokovne skupine delavcev v Ormožu, se je vršil v nedeljo 16. oktobra, udeležilo se ga je lepo število članstva. Želeti bi bilo, da se člani bolj točno držijo ure. Tov. Rozman je predaval o delavski zakonodaji in pomenu organizacije za delavstvo. Tudi debata je bila živahna. Obravnava se razna vprašanja, tičočna se delavstva. Že sedaj prosimo vse člane, da se prihodnjega sestanka udeležijo še v večjem številu.

Moderno suženjstvo. Kako se danes delavstvo izrablja, dovolj jasno prikazuje sledeče vrste: Pri izvozniku jajc Francu Šumaku v Ormožu je zaposlenih 5 delavcev, 3 ženske in 2 moška. Lastnik jim plača 1 dinar na uro, da zaslužijo 12 din na dan, morajo delati po 12 ur. Nehote nam pride na misel, ali še živimo v času največjega suženjstva, kajti tako izrabljanje ni nič drugega kot suženjstvo, toda moderno suženjstvo, rafinirano suženjstvo.

Hrastnik

Pred kratkim je umrl v celjski bolnišnici rudniški strojnik Franc Verdaj. O vzroku njegove smrti so se razširile razne govorice. Zoper zdravnika bratovske skladnice se slišijo pritožbe od strani bolnikov, da je v obveščanju z njimi zelo čuden in kratak. V nekaj primerih so intervenirali delavski zaporniki, vendar, kakor se zdi, da brez uspeha. Potrebno bi bilo, da o vseh pritožbah razpravlja odbor na seji, pri kateri bi bil navzoč tudi zdravnik, in bi se zadeva pojasnila in obenem dognalo, koliko so pritožbe upravičene ali ne.

Kakor znano, je novi pravilnik bratovske skladnice zelo prizadejal rudarje, ki se ponesrečijo. Po prejšnjem pravilniku so dobili vsaj nekaj odškodnine za to, če so postali za delo le delno sposobni, sedaj pa pomeni to toliko, kakor nič. Na Ojstrem ponesrečen rudar kopač Drnovšek Alojz je prejel ob zadnjem plačevanju rent komaj okrog 19 dinarjev odškodnine za pol meseca, čeprav je njegova delazmožnost zmanjšana za 20 odstotkov.

Jesenice

Prosvedno društvo Krekova družina bo zopet pričelo s svojimi predavanji, in sicer vsako sredo ob 8 zvečer v posebni sobi gostilne I. konzumnega društva. Predavanja bodo zgodovinska, zdravniška, strokovna, športna, turistična itd. Ker je izobrazba posebno v današnjih časih v vsakem oziru in vsakomur potrebna, se poziva članstvo, da ta predavanja pridno obiskuje. Odbor bo skrbel tudi za dobre predavatelje. Tisti, ki so lansko leto hodili na ta predavanja, so o tem že prepričani in letos že sprašujejo, kdaj se bodo pričela pre-

pravico za zahtevek po 14 dnevem odpovednem roku v znesku 400 din.

Dimnikarski pomočnik je tožil dimnikarskega mojstra za plačilo zneska 2000 din za dela, ki jih je vršil posebej. Dimnikarski mojster je namreč dobil nekatere večje stavbe, katere je prevzel pavšalno za vse leto, pomočniku pa obljubil, da mu bo za ometaenje dimnikov na teh stavbah dal mesečno povprečno 200 din. Pozneje je pa mojster to utajil in rekel, da mu tega ni obljubil.

Pomočnik je imel s seboj pričo, svojo gospodinjico, kateri je mojster prav isto pripovedoval in obljubil kakor njemu. K razpravi je bil klican izvedenec, ki je izjavil, da pomočniki zaslužijo od štedilnikov 3—5 din, kar je njihov zaslužek, ki znese mesečno približno 500—600 din. Pavšalna dela pa vsi mojstri plačujejo svojim pomočnikom zopet posebej, z različnimi mesečnimi pavšali. Zato izvedenec smatra za pravično, da bi mojster v tem primeru tudi temu pomočniku nekaj plačal, ker mu zastoj vendar ne more vršiti tega dela. Mojster je nato izjavil, da je ta dela izlicital za 16.000 din. Rzsodba se je glasila, da mora mojster plačati pomočniku 2000 din, kar je od 16.000 din še zelo malo.

Knjigoveško podjetje je odpustilo vajenca, češ, da se je proti predstojnikom slabo obnašal in rabil izraze, ki jih je komaj mogoče navesti. Podjetje mu je dolžni znesek na plači in izgubo na zaslužku izplačalo, obvezalo pa se je, da bo poiskalo zaposlitev za njega kje drugje. Ker zaposlitve le ni bilo,

davanja. Tisti, ki hodijo na nočno službo, lahko gredo nekaj ur poprej od doma in pridejo spotoma na predavanja. Potrebno bi bilo, da bi se za predavanja zanimale tudi ženske, posebno še za zdravniška. Vsakokratna predavanja bodo objavljena z letaki, po možnosti pa tudi v »Delavski pravici«. Prvo predavanje se bo vršilo v sredo 26. oktobra tega leta.

Ljubljana

Poselska zveza priredi v nedeljo 23. t. m. veliko zborovanje za služkinje in to v dvorani Delavske zbornice. Zborovanje se bo vršilo ob 5 popoldne. Razpravljalo se bo o vseh vprašanih, ki se tičejo naših služkinj, predvsem pa o starostnem zavarovanju. Vse služkinje vabimo, da se tega zborovanja v kar največjem številu udeležijo.

Odbornikom in zaupnikom stavbinske skupine v Ljubljani javljam, da bo v nedeljo 23. t. m. ob 9 dopoldne v pisarni JSZ na Miklošičevi cesti širša seja naše skupine. Opozarjam v smislu našega zadnjega poziva v »Delavski pravici« posebej zidarje in tesarje, ki nimajo učnih izpričeval, da pridejo na sejo in prineso s seboj potrebne podatke. — Fr. Ogrin, predsednik gradbene zveze.

Kranj

Zvezna organizacija saveza grafiških radnika-ca Jugoslavije v Ljubljani bo priredila v proslavo 70 letnice obstoja grafične organizacije v Sloveniji s sodelovanjem pevske in orkestralne »Grafike« iz Ljubljane koncert v veliki dvorani Narodnega doma v Kranju v soboto 22. oktobra tega leta ob pol 9 zvečer. Vabimo vse delavstvo, da se prireditve v obilnem številu udeležijo in tako pokaže delavsko solidarnost.

Radovljica

Skupina KDM v Radovljici bo v nedeljo 23. t. m. ob 4. popoldne v dvorani Kunstelj v Radovljici priredila akademijo, ki bo posvečena spominu dr. Janeza Ev. Kreka. Vstopnina je: sedeži 10 din, stojišča 2 din. Vstopnice po 10 din bodo nagrajene z lepimi darili. — Mladino in delavstvo bližnje okolice vabimo, da se te prireditve v čim večjem številu udeležijo in tako kar najlepše počasti spomin našega ustanovitelja.

Št. Vid

V nedeljo 23. oktobra ob pol 10 se bo vršil v cerkveni dvorani v Št. Vidu nad Ljubljano vzgojni sestanek skupine iz »Store«, h kateremu vabimo tudi tovaršice iz Gamelj, iz Hribernikove tovarne in tudi od drugod. Predaval bo g. p. dr. Roman Tominec o občestvenem življenju in o pripravi na zakon. Pridite gotovo!

je vaječev oče po obrtnem sodišču zahteval, da se to uredi. Zastopnik podjetja je izjavil, da je povpraševal pri raznih mojstrih, toda vsi so rekli, da vajencev s takimi navadami ne morejo sprejeti v uk. V tem primeru je težko presoditi, na kateri strani je več krivde, vsekakor pa od vajenca ni ne lepo ne pravilno, da že prva leta učnja kaže toliko nepokorščine.

Dva Dalmatinca, zaposlena pri večjem stavbnem podjetju, ki je vršilo neka dela na deželi, sta vložila tožbo, da ju je podjetje poklicalo v Ljubljano, ko sta pa prišla sem gori, jima ni dalo zaposlitve in sta sedaj zato že 22 dni brez dela. Zahtevata, da jima podjetje za teh 22 dni plača zaslužek. Podjetje je dokazalo, da so bili delavci v tistem kraju zelo nezadovoljni in so posebno Dalmatinci želeli čim prej priti na delo v Ljubljano. Podjetnik je polirju naročil, naj pride v Ljubljano, kjer je prevzel večjo stavbo, ki se bo začela v kratkem graditi. Polir je naročil tehniku, ki je ostal še nadalje pri delavcih pri tem delu, in mu zaznamoval, katere delavce naj mu pošlje v Ljubljano, ko bo dobil za to potrebni denar. Nekaj delavcev pa je smatralo, da so s tem, ker so bili zaznamovani v knjigi, kar jim je povedal njihov tovariš, ki je to skupino vodil, da so naročeni, naj gredo v Ljubljano, in so seveda tudi odšli. Tu so se z drugimi delavci vred oglasili. Podjetnik jim je pa rekel, da stvari še niso urejene in se z delom še ne bo pričelo ter naj nekoliko počakajo. Izkazalo se je, da jih v resnici ni nihče

Časopisi pišejo:

»AUBE« prinaša besede J. Maritaina, ki so zelo važne tudi za naše razmere: »Svoboda kristjanov ne zahteva samo, da sodijo o časovnih stvareh in delih sveta ter da pričujejo sredi njih — temveč terja tudi, da delujejo pri teh stvareh s sredstvi, vrednimi imena, ki ga nosijo, in Boga, ki ga ljubijo.«

»THE NEW STATESMAN« prinaša sledeče besede, ki nam dobro osvetljujejo dogodke v bližnji preteklosti. Napisane so bile pred monakovskim dogovorom: »Angleška demokracija je bila ustvarjena v obrambo meščanskih podjetij proti absolutizmu in njeno verojanje je bilo vedno negativnega značaja. Postava je zanjo bila in je še varuh nedemokratske družbene ureditve proti vsakemu poskusu preureditve. Zato je iz svojega pojmovanja demokracije vedno izključevala najbolj pozitivne vrednote človeške narave. Opeka in malta še ne sestavljata doma, dokler manjka skupnega družinskega življenja. Tako je tudi v demokraciji: politični in postavodajni okvir sta njen potrebni sestavni del, toda naša ljubezen velja družbenemu redu, ki ga varuje. Če ta red ni demokratski, se ne bomo bojevali za tako demokracijo. V Angliji je ta red veskozi oligarhičen. Zato ni čudno, da človek z ulice ne čuti nobene vneme za obrambo mednarodnih postav ali politične demokracije. Svoje življenje bo tvegale za družbene vrednote, ki jih osebno doživlja. Kako more imeti angleški demokrat skupno vero s skandinavsko ali špansko demokracijo, če ne čuti nobene simpatije do njunih socialističnih idealov? Prava kolektivna varnost je mogoča edino na osnovi skupne socialne in demokratske filozofije. Anglija sicer uživa politično demokracijo, z drugimi demokracijami pa ne bo sodelovala v skupni obrambi, dokler ne bo tudi njen družbeni red demokratski. Skupni interesi brez dvoma nagibljejo državniku, da se združujejo s Francijo, Rusijo in Ameriko v obrambo mednarodne postave, toda edino skupna družbena filozofija bo združila narode v obrambi svobode. Dokler pa ostaja Anglija družbena oligarhija, ne bo sodelovala niti s Češkoslovaško, niti z republikansko Španijo, čeprav bi to zahtevali naši interesi.«

»STRAŽA V VIHARJU«. Iz predavanja, ki ga je imel na taboru SDZ dr. Ciril Žebot in v katerem so kratki zahtevi »proti materialističnemu realizmu duhovni realizem« prične iskati pokrete, ki so se baje postavili na narodno izročilo, na zdravo historično preteklost, navedemo samo sledečo čudovito modrost: »Poglejmo kako moderni nacionalistični pokreti upoštevaajo ta načela. — Italijanski fašizem, katerega utemeljitelj je pravi začetnik sodobnih nacionalističnih pokretov, je naslonil novi italijanski nacionalizem na zgodovinsko veličino starorimskega imperija in na bogato duhovno

dediščino katoliškega Rima.«

1. Človek se vpraša, kako je mogoče, da se take stvari govorijo slovenski katoliški mladini,

2. Nadalje se vpraša, kako more priobčiti kaj takega list, ki ga izdaja menda del Katoliške akcije, Mihaelova skupina, Straža (saj se v isti številki ta skupina sama skriva pod ta nedotakljivi plašč!) in kako je mogoče, da ti ljudje tako z lahkoto preidejo največje sodobne težave Cerkev in jim je v tem primeru malo mar za cerkveno mnenje o »modernih nacionalističnih pokretilih«.

3. Ta ganljivo zadovoljni smehljaj, ki se z njim take vrste ljudje bližajo vsemu, kar diši po skrajni desnici in kar govori velike besede proti komunizmu, naznanja prelepo duhovno zmedo, kajti naloga katoličana naj bi danes bila menda več ali manj podobna učinkovitim grobim rekcijam fašizmov na meščanski idealizem in njega napake, in na vsak način bi radi katoličizem »oplodili« s tistimi gibanji, proti katerim so bile obrnjene papeževe besede: »Kdor udari KA, ta udari Cerkev«. Značilne in preroške resnosti polne besede,

proti največjim duhovnim nevarnostim našega časa, in kjer bi pravoverni in zanesljivi katoličani od »Straže« radi našli »bogato duhovno dediščino katoliškega Rima«.

4. In samo ta smisel teh besed je pravilen (papežev govor, ki jih je v njem izrekel, se je obračal proti razizmu), kajti nezasmislna in grda njihova potvorba je, če jih takih neumnosti zmožni ljudje obračajo kar naenkrat nase in mislijo pod tem plaščem plesati kakor se jim zljubi ter biti nedotakljivi. Kajti ne razlikovati med principielnim, nazorskim nasprotovanjem in med kritičnim presojanjem napak je tudi nevarna bolezen. »Nikomur na katoliški strani se ne sme ugovarjati: ne le Cerkev kot taki in njenim avtoritativnim predstavnikom, ampak tudi posameznikom iz katoliškega življenja ne, pa tudi ne ustanovam, akcijam, mnenjem in načrtom teh posameznikov. Vse to je treba že vnaprej hvaliti... Če pa že storiš kaj takega, ti manjka ljubezni do Cerkev, ali pa si vsaj netaktilen slabbič, ki s svojimi nepremišljenimi kretinami škoduje ugledu Cerkev in pomaga njenim nasprotnikom in sovražnikom... To meji že na tragiko in mi prav za prav niti dobro ne vemo, kam vse to vodi.« Če bi bili te zadnje besede napisali mi sami, bi bili deležni najhujših obsodb. Toda ponavljamo le besede iz članka v prejšnji številki »Pravice«, ki ga je napisal nadškof dr. Ivan Šarić. Ali morejo »Stražarji« tudi njemu podtikati nepoznanje razmer med katoličani in slabe namene? Priporočamo njim, Borcem in še komu drugemu, naj se v ogledalu tega članka dobro ogledajo. Kajti tudi pri nas se jemlje slednja beseda, ki teži za popravno nevzdržnih razmer med katoličani za zlohoten udarec, »ki razbija skupnost!«. 5. Toda naj Straža, Borci in njim enaki premislijo dobro sledeče: Ali ne razbija katoliške skupnosti tisti, ki možnost sodelovanja in javnega dela jemlje tistemu delu slovenskih katoličanov, ki se v presoji nekaterih vprašanj razlikuje od navidezno oficijelne pravilnosti in ki ga zato hoče zaradi nadvlade lastnega tipa onemogočiti povsod? Ali je to ravnanje evangelijsko in katoliško, ali je tako uničevanje dela in prizadevanja svojega brata v veri — ki bi se niti ne smel braniti in pokazati, kaj se mu zdi krivično — kaj drugega, kot najuspešnejše rušenje možnosti zdravega sožitja katoličanov in iz njega rastočega svobodnega ustvarjanja vrednot iz katoliške duše in zavesti, tega najplodovitejšega in edino pravilnega uvajanja krščanskega duha v življenje. Ali ni to onemogočanje Katoliške akcije? Ali ni človek, ki tako dela, tip tistega mrzlega in odbijajočega katoličana, ki stoji pred vsem življenjem z indeksom nepravilnih obsodb, in ki mu je najljubša in najplodnejša naloga razdeljevanje vsega, kar vidi v predale zmot — sam pa se ima za nezmotljivega, in če kdo potiplje za njegove napake, spretno vplete in nastavi Cerkev, ki je nedotakljiva... Na vsa ta vprašanja bi bil jasen odgovor brez izpuščanj zelo zanimiv!

Ni lepšega darila za god ali poroko tovariša ali tovarišice, kot lepa knjiga. Pišite takoj »Delavski založbi« v Ljubljani, da vam pošlje prospekt in cenik knjigi, ki jih ima še v zalogi. — Celozbirko lahko dobite tudi na obroke.

Razgled po svetu

Politični nasledki monakovskega sporazuma so tako daljnosežni in težki, da je ves bodoči razvoj dogodkov v Evropi, pa tudi ostali svetovni politiki zelo nejasen. — Češko-Slovaška je kot neodvisna država prav za prav le še na papirju. Njena gospodarska odvisnost od Nemčije ter tega dejstva politične posledice bodo vedno bolj opazne. Notranje življenje Češko-Slovaške je že v tem kratkem času doživelo silen preobrat. Posledice pa se bodo kazale vedno bolj tudi v državah proti jugu in vzhodu.

Sto tisoči beguncev so med drugim eno izmed težkih vprašanj, ki ga mora reševati Češko-Slovaška. Pred zasedbo sudetskih krajev po nemških četah je pribežalo na Češko nad 200.000 Čehov in nad 50.000 nemških demokratov. Kako najti vsem zaposlitve in jim dati kruha? Kam naj gredo Nemci, za katere je že izjavila češka vlada, da ne more skrbeti? Angleška in francoska dobrodelnost, ki zbirajo denar, ne bo mogla rešiti tega vprašanja — vse češko in slovaško gospodarstvo pa se bo moralo naravnost prevratno preusmeriti, ker postaja močno navezano in odvisno od Nemčije.

Gospodarstveniki na potovaju. Pot nemškega gospodarskega ministra dr. Funka v Jugoslavijo, Bolgarijo in Turčijo bo imela za posledico sklenitev gospodarskih pogodb, ki bodo uredile trgovino teh držav z Nemčijo. Zunanja trgovina Jugoslavije bo močno navezana na gospodarstvo Nemčije. Turčija bo dobila tri milijarde dinarjev nemškega posojila za zgraditev tovarn in pristanišč ob Bosporu. Gradile jih bodo nemške industrije. Ko se uredi nemško gospodarstvo s temi državami, se bo potem uredilo še z Romunijo. Take gospodarske ureditve so vedno velike važnosti tudi na političnem polju.

Anglija in Italija želita spraviti v življenje prijateljstvo, ki sta ga sklenili v začetku letošnjega leta. Zato je potrebno rešiti najprej »špansko vprašanje«. Mussolini je sedaj odpoklical 10.000 vojakov iz Španije. Kaj bo z nadaljnjimi 60.000, se še ne ve. V Španiji je doslej padlo in bilo ranjenih ter invalidnih po objavah Italije nad 12.000 mož. Tudi republikanska Španija je razpustila tuje prostovoljske brigade in jih pošilja domov. Republikanska vlada je izjavila, da hoče dokazati, da je sama dovolj močna in da španska vojna ne rešuje »vprašanje boljše vize«, temveč vprašanje španske neodvisnosti.

Glasniki sporazuma med Francem in republikansko Španijo ne bodo prišli na svoj račun. Obe strani sta izjavili, da je premirje nemogoče. Franco je izjavil, da noče »hudičevega premirja«. Republikanci so si v dveletni vojni močno utrdili svoj položaj in svoje fronte in se nočejo prepustiti na milost in nemilost fašizmu.

Ni res, res pa je... V zvezi s pogajanjimi med Slovaki in Madžari v Komarovu so pisali svetovni listi, da so se v ozadju pokazala nasprotstva interesov med Nemčijo in Italijo. Slovaki so bili nepopustljivi, Madžari pa so zahtevali vedno več. Po madžarskih zahtevah bi prišlo nad milijon Slovkov pod Madžare, dočim jih imajo že sedaj od svetovne vojne okrog 500.000.

Sedaj sta Nemčija in Italija tako pisanje časopisja označili kot popolnoma neutemeljeno in izmišljeno. Vse take vesti o kakem nasprotstvu sta demantirali.

Palestinski nemiri so se razvili v pravo vojno. Anglija mora pošiljati vedno nove vojake. Arabci zahtevajo, da Anglija opusti svoje »pokroviteljstvo« nad Palestino in se umakne. Angleški konservativci zahtevajo, da se angleška sila poveča in da se interesi imperija zavarujejo s silo. Razdelitev dežele med

Jude in Arabce se zdi danes že čisto nemogoča rešitev. Dobro informirano angleško časopisje piše, da se na tistem razpravljajo načrtu, da se osnuje zveza arabskih držav (Palestina, Sirija, Libanon, Transjordanija) in da se v tej zvezi s francosko in angleško pomočjo omogoči Judom znosno življenje. Razmere so že tako daleč zapletene, da bo morala Anglija zelo hitro najti kako odločitev, katero zavlačuje že skoraj eno leto.

Nameščenci

Zasebnim in trgovskim nameščencem v Celju!

Celje je eno izmed tistih mest, kjer živi zelo veliko zasebnih in trgovskih nameščencev, čeprav je Celje majhno mesto, a ima razmeroma mnogo trgovin, ki zaposlujejo lepo število nameščencev in nameščenk. Le malo nameščencev je tako srečnih, da so vsaj za silo primerno plačani, da živijo sicer skromno, a vsaj dostojno. Ostala večina nameščencev je pa tako slabo plačana, da zasluži komaj toliko, da se za silo oblači in hrani. Mnogo mlajših nameščencev pa tudi tega ne zmore, da bi se sami hranili in oblačili, ampak so še vedno navezani na starše, čeprav so že nekaj let pomočniki oz. pomočnice. Nekateri trgovci imajo pa to navado, da najrajši vidijo, da so njihovi pomočniki pri njih na hrani, ker je to zanje najceneje. Povrh navržje še stotak ali dva, nameščencem pa naj živi, kakor more in zna. Kje bo vzela, da se bo dostojno oblekel (gospodar rad vidi, da je čedno oblečen, da ima trgovina večji ugled) in da bi bilo tudi nekaj za njegove kulturne potrebe, tega nihče ne vpraša. Pa ne samo to, da je slabo plačan, ampak navadno ravno tisti trgovci ne poznajo nobenega delovnega časa, ampak zahtevajo, da jim pomočniki delajo do sedmih ali celo do osmih zvečer. Seveda si sami ne morejo dosti pomagati, ker se vedno bojijo, da ne izgubijo še tistega, kar imajo.

Prav tako je s pisarniški nameščenci, ki jih je v Celju tudi mnogo. Tudi ti so nekateri tako izkoriščani,

Seja strokovne zveze kovinarjev

V nedeljo 16. oktobra t. l. se je vršila na Koroški Beli seja ožjega odbora »Strokovne zveze kovinarjev JSZ«. Seje so se udeležili vsi člani ožjega odbora, kakor tudi nekateri odborniki strokovnih skupin kovinarjev z Jesenic in Javornika. Za centralo se je seja udeležil tov. Rozman Jožko. Sejo je vodil predsednik zveze tov. Pukšič.

Po čitanju zapisnika zadnje seje so odborniki podali poročila o delu in razvoju posameznih skupin. Poročila so bila zelo zanimiva in so pokazala, da se naši tovariši po krajevnih skupinah

zelo zanimajo za delo in ob vsaki priliki skušajo uveljaviti našo organizacijo. Seveda pri tem nastopajo tudi gotove težave, katere je težko premestiti.

Tov. tajnik je poročal, da so mu nekatere skupine poslale poročila o delu, druge zopet ne. Prosil je, da naj bi za bodoče skrbeli tajniki, da ta poročila redno pošiljajo, ker bo le s tem dana možnost, da se bo pravilno razvilo delo zveze. Po tajnikovem poročilu je podal kratko poročilo tudi tov. predsednik Pukšič, ki je predvsem naglašal važnost povezanosti v delu, z vsemi skupinami, kar more uspešno vršiti edino le strokovna zveza. Po njegovem poročilu se je razvila živahna debata, katere plod so bili razni sklepi. Ti sklepi bodo sporočeni strokovnim skupinam, prav tako pa bodo dobile tudi prepis zapisnika te seje.

Nato je podal daljše poročilo o poteku seje predsedstva mednarodne zveze krščanskih kovinarjev, ki se je vršila v juniju t. l. v Marseju, tov. Rozman Jožko. Poročilo je bilo izredno zanimivo. Videlo se je, da se delavstvo povsod bori za svobodo delavskega strokovnega gibanja. Tudi položaj strokovnih organizacij v posameznih državah je zelo različen, vendar pa povsod prevladuje ena miselnost, namreč, da je treba na vsak način ohraniti svobodo delavskega strokovnega gibanja, ker je edino na ta način zajamčeno res smotno in uspešno delo delavskih strokovnih organizacij.

Ob zaključku je odbor sklenil, da se naj bi za bodoče te seja vršile redno vsak mesec, prva seja se bo vršila v Kamniku.

«Volan»

Pogled čez mejo

Nova ureditev delovnega časa v belgijskih avtobusnih podjetjih

Paritetna komisija za avtobusni promet v Belgiji je sprejela novo ureditev delovnega časa za prometno osebje pri avtobusih. Nova ureditev obsega sledeče točke: dnevna dežurna služba (to je resnična vožnja in vsa čakanja itd.) traja 12 ur na dan; samo v izrednih primerih, o katerih mora sklepati paritetna komisija, sme delovni čas biti podaljšan na največ 14 ur.

Nočni počitek med dvema delovnima dnevoma mora trajati najmanj 10 ur, vendar je lahko enkrat tedensko skrajšan na 8 ur.

Srednji dnevni delovni čas je 8 ur (144 ur v 21 dnevih), vendar ga je mogoče podaljšati na 10 ur.

Delo mora biti tako urejeno, da ima osebje po vsakih 5 delovnih dneh prost dan z najmanj 50 urami. Čakanje je prišteto k delovnemu času, če traja manj kot 15 minut; čakanje nad 15 minut ne dá pravice za posebno plačilo, toda osebje sme z njim svobodno razpolagati.

Ta nova ureditev predstavlja le minimalne pogoje in v pristavku k pogodbi je določeno, da boljši pogoji, katere imajo posamezniki z delovnimi pogodbami, ostajajo še nadalje v veljavi.

250.000 šoferjev ima kolektivno pogodbo

Konec avgusta je bila v Chicagu v Združenih državah sklenjena kolektivna pogodba, ki obsega 2000 podjetij, ki se bavijo z avtomobilskim tovornim prometom in zadeva približno 250.000 šoferjev.

Po pogodbi je osnovna plača šoferjev 2¼ dolarskega centa za prevoženo miljo, 0,75 dol. pa imajo na uro šoferski pomočniki. Maksimalni delovni čas je 60 ur na teden; najmanjše razdobje, ki mora biti šoferju plačano, pa je 150 milj na teden.

Ptuj

Podružnica šoferskega društva »Volan« v Ptujju bo imela 30. oktobra ob 10 dopoldne v gostilni Berlič v Ptujju, Panonska ulica, ustanovni občni zbor. Udeležba za vse člane strogo obvezna.

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na Jesenice v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvoru

Naše geslo je: Dobro in poceni!

Osviki

»Jugoslavenski strokovni savez«, piše zagrebški »Obzor«, bo tudi nastopil pri volitvah v državni zbor. Ne vemo, ali je to nepoučenost ali nagajivost, saj morajo tudi pri »Obzoru« vedeti (če mislijo pri tem na JSZ), da je JSZ strokovna organizacija, ki noče in ne more posegati v strankarsko politično boje, seveda pa zato tudi ne more v tem pogledu dajati kakršnih koli smernic ali navodil svojemu članstvu.

5000 članov ima danes ZZZD zapisanih v svojih seznamih, kakor je veselo poročal »Slovenec«. Ob tej priliki smo tudi mi pogledali v kartoteke in ugotovili, da ima JSZ 17.000 vpisanih članov. Ker pa ne maramo šteti vseh tistih, ki so samo vpisani, ampak samo tiste, ki v redu izpolnjujejo vse članske dolžnosti, štejemo danes 8000 članov, ki v delavskem gibanju tudi v resnici nekaj pomenijo. Želeli bi, da ZZZD objavi seznam aktivnih članov, ki so v resnici aktivni. Toda tega ne bo storila, ker bi morala v tem primeru vsaj eno ničlo odbiti.

Lojze Megla, predsednik ZZZD iz Kranja, je bil 18. t. m. obsojen zaradi napada, ki ga je priobčil v »Gorenjcu« proti tov. Tonetu Fajfarju. Sodbo bomo priobčili, ko dobimo tozadevni spis od sodišča. Meglo je zastopal dr. Megušar (ki je bil pred leti odbornik JSZ-e v Kranju), kot pričča pa je bil zaslišán tudi jeseniški kaplan Jožef Godina. Tov. Fajfarja je zastopal dr. Stanovnik.

Nerodna zadeva. Končno so dobili v Celju zelene nameščence. V Orlovskem domu se jih je zbralo po »Slovenec« s Smersujem vred 44. Bil je ustanovni občni zbor, na katerem so izvolili osem odbornikov s predsednikom — doktorjem! Doktor! Pogruntali so ga! Še samo ime vleče, prav posebno pa še, če bo doktor delaven; to se bomo širili! Javnost, ki je bila po »Slovenec« o tem obveščena, pozna doktorja šele dva meseca. Nastavljen je na Okrožnem uradu kot tretji zdravnik, ki so ga zavarovanci že dolgo želeli. Da ga je pa čakalo še drugo mesto, o tem ni

da je prava sramota. Pod pretvezo prakse nekateri šefi po več mesecev izkoriščajo nameščence, potem ga pa odpuste z izgovorom, da ni zanje, in si že iščejo drugo žrtev. Koliko pa je po raznih pisarnah takih nameščencev, ki imajo že večletno prakso, pa so tako plačani, da ne morejo ne živeti ne umreti. Za oboje velja, če si hočejo svoj položaj izboljšati, da se organizirajo.

Povedati pa moramo tem nameščencem, da vsa tega sami krivi, saj jih vidimo pri vseh meščanskih organizacijah, ki služijo drugim za vprego in jih drugi samo izkoriščajo za svoje namene — ne zavedajo se pa, kje je njihovo pravo mesto.

Tovariši trgovski in privatni nameščenci, pojdite v svoje strokovne organizacije! Tu je vaše mesto in tu si boste priborili večji kos kruha in nikjer drugje. Pa ne samo to, tudi takrat, ko si brez službe, ko si bolan, če imaš smrt v družini, ti bo pomagala samo tvoja organizacija. Naša Zveza privatnih in trgovskih nameščencev, katere matica je Jugoslovanska strokovna zveza, te vabi, da stopiš v njene vrste, da se pri nas organiziraš, da bomo tako prej izboljšali naš položaj. Lepo število nas je organiziranih tu v Celju in tudi soliden podporni fond imamo, da ti v primeru potrebe priskočimo na pomoč. Le v organizaciji, kjer dobiš gmotno in moralno pomoč, je zate, trgovski in zasebni nameščenc, rešitev! Nameščenc.

nihče vedel. Upravičeno si je vsakdo ob tej priložnosti mislil, da sega vpliv »pravoverne« skupine tudi na nastavljanje zdravnikov. Zakaj tudi ne? Če že hočejo imeti takega jurista, »ki bi moral biti ves naš, energičen in okreten« (gl. »Tabor« z dne 17. septembra, kjer je objavljeno Smersujevo pismo), potem lahko podležejo tej novi, izvenpoklicni sposobnosti tudi zdravniki. Zato smo že videli v duhu naše zdravniške, kako hodijo v Orlovski dom kot zeleni odborniki. Najbolj delaven zna biti nemara sam celjski nadzdravnik. Toda fantazije so šle le predaleč. Prvo razočaranje, ki je prišlo vmes, je dejstvo, da novo izvoljeni doktor sploh ni bil na občnem zboru. Pa menda sploh ni hotel iti k porodu zelene nameščenske organizacije v Celju... Sicer pa bomo še videli, če ni res — potem bo javnost že obveščena. Zaenkrat poudarjamo, da je jalovo in smešno tako »strokovno« delovanje, ki sloni na ljudeh, ki naj bi bili zaradi službe povrh še nesvobodni!

Žiri

V nedeljo 23. oktobra bo članski sestanek naše skupine v občinskem domu v Žirih. Začetek ob pol 11. — Ker je udeležba obvezna, prosimo, da se ga udeleži vse članstvo. Pride tudi zastopnik centrale iz Ljubljane.

Škofja Loka

Zaradi raznih zaprek, se že dvakrat naš sestanek ni mogel vršiti in smo ga morali preložiti na pozneje. Ker so sedaj sestanki zopet dovoljeni, smo ga sklicali za nedeljo 23. t. m. ob 9. uri dopoldne v gostilni Plevni. Vse člane naše skupine prosimo, da se sestanka brezpogojno udeležijo. Kot zastopnik centrale bo prišel član načelstva tov. Gašper Stibelj.

Oglašujte v »Del. pravici«!

Delavska PRAVICA

KLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ishaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po koniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četr let 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na monco 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Središče Žamer, Ljubljana. — Tiska Zadržna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejec)